

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

A.H.K. van Viegen (PvdD)
(d.d. 21 augustus 2024)

Nummer
4119

Onderwerp
6000 maal normoverschrijding giftige bestrijdingsmiddelen
in oppervlaktewater

Aan de leden van Provinciale Staten

1. *Kent u het bericht 'Tuinder in Westland loost 6000 keer de norm van giftig bestrijdingsmiddel'?*¹

Antwoord
Ja.

2. *Wat zijn volgens het college de gevolgen hiervan voor de veiligheid en de gezondheid van mens, dier en natuur en voor het milieu?*

Antwoord

De illegale lozing betrof het middel dichloorvos. Vanwege de gezondheidsrisico's is dichloorvos sinds 2007 in de EU verboden. Dichloorvos vormt bij inademing een risico voor de mens, is verdacht carcinogeen, gematigd toxisch voor vissen en zeer toxisch voor ongewervelde aquatische organismen. Uit studies naar de directe en indirecte effecten van organofosfaat insecticiden zoals dichloorvos blijkt dat vooral watervlooien, kreeftachtigen en andere macrofauna zeer gevoelig zijn². Een lozing waardoor de norm met een factor 6000 wordt overschreden heeft zeer negatieve gevolgen voor het aquatische ecosysteem in het betreffende water.

3. *Wat zijn de gevolgen voor het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en in hoeverre beïnvloedt dit het beleid van de provincie voor het behalen van de KRW doelen?*

Antwoord

De KRW heeft voor kunstmatige en sterk veranderde waterlichamen als doel het voorkomen van achteruitgang en het beschermen en verbeteren van oppervlaktewateren met als doel om uiterlijk in 2027 een goed ecologisch potentieel en een goede chemische toestand te bereiken. Het mag duidelijk zijn dat lozing van verboden stoffen niet bijdraagt aan het realiseren van een goede waterkwaliteit.

Het incident geeft aan dat goede en effectieve handhaving door de bevoegd gezagen van essentieel belang is voor het realiseren van een goede waterkwaliteit en het behalen van de KRW-doelen. In deze

¹ <https://www.rtl.nl/nieuws/binnenland/artikel/5466054/tuinder-westland-bekent-massale-lozing-verboden>

² <https://core.ac.uk/download/pdf/29317834.pdf> (STOWA: ecologische risico's van bestrijdingsmiddelen in zoetwater ecosystemen, insecticiden, 1998).

casus gaat het om handhaving door de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) als het gaat om gebruik van een verboden gewasbeschermingsmiddel en handhaving door het Hoogheemraadschap voor wat betreft het (illegaal) lozen van het desbetreffende middel.

De provincie blijft zich inzetten om samen met waterschappen, gemeenten en de sector zowel de bestuursrechtelijke handhaving als het gedrag van ondernemers te verbeteren. Illegale activiteiten zoals in het onderhavige geval zijn daarmee helaas niet altijd te voorkomen. In deze casus hebben de NVWA en Delfland er gezien de ernst van de overtreding terecht voor gekozen procesverbaal op te maken en de zaak over te dragen aan het Openbaar Ministerie om strafrechtelijk op te treden. Het strafrechtelijke spoor is recent aangescherpt door de inwerkingtreding van de EU richtlijn inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht. De richtlijn bevat minimumvoorschriften met betrekking tot de bepaling van strafrechtelijke delicten en sancties teneinde het milieu doeltreffender te beschermen.

4. *Bent u het met ons eens dat het principe van 'de vervuiler betaalt' moet gelden? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Het beginsel dat de vervuiler betaalt is vastgelegd in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (artikel 191). Het vormt de basis voor de milieuwetgeving en is ook verankerd in artikel 9 van de KRW. Deze overtreding was zodanig dat het Hoogheemraadschap van Delfland er terecht voor heeft gekozen om procesverbaal op te maken en dit in te dienen bij het Openbaar Ministerie (OM). Het is aan het OM om over te gaan tot strafrechtelijke vervolging inclusief de bijbehorende strafmaat. Deze kan in financieel opzicht veel hoger uitvallen dan een bestuurlijke boete via bestuursrechtelijke handhaving.

5. *Welke maatregelen worden getroffen om het water te reinigen?*

Antwoord

Dichloorvos breekt snel af in water, reinigen van het water is dus niet aan de orde. De gevolgen van de lozing zijn vooral ecologisch van aard, zie het antwoord op vraag 2.

6. *Heeft de veroorzakende vervuiler een verplichting om de giftige stoffen uit het water te verwijderen? Zo nee, waarom niet en wie is er dan wel voor verantwoordelijk?*

Antwoord

Zie antwoord vraag 5.

7. *Is het college bereid om samen met de waterschappen ervoor te zorgen dat de controle en handhaving op dit soort vervuiling te intensiveren? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Binnen het afsprakenkader Emissieloze kas zijn de afgelopen jaren afspraken gemaakt over intensivering van de bestuursrechtelijke handhaving. In de voorstellen voor het ZH-PLG zit in het maatregelenpakket voor waterkwaliteit een voorstel voor intensivering van de handhaving door Omgevingsdiensten.

Goede handhaving van de wetgeving voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is de verantwoordelijkheid van de NVWA en daarmee van de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN).

8. *Is het college bereid om alles in het werk te stellen om het gebruik van bestrijdingsmiddelen sterk te verminderen, zeker omdat het oppervlaktewater in Nederland nergens viezer is dan in de Zuid-Hollandse regio's Westland en Oostland volgens de atlas Natuurlijk Kapitaal?³⁴ Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke extra maatregelen gaat u treffen?*

Antwoord

Het beleid voor gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot waterkwaliteit verloopt langs verschillende sporen, waarbij verschillende overheden als verantwoordelijke of bevoegd gezag zijn betrokken. Nationaal is op basis van de EU richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen beleid geformuleerd ter reductie van het gebruik van (chemische) gewasbeschermingsmiddelen via de strategie "weerbaar telen". De provincie heeft samen met partners vanuit de glastuinbouw in het kader van het ZH-PLG de maatregel "Weerbaar telen glastuinbouw" ontwikkeld, om het gebruik van alternatieven te stimuleren en de biodiversiteit in en om de kas te vergroten. Naast vermindering van gebruik is ook verdere beperking van emissies van groot belang (afsprakenkader Emissieloze kas).

Vermindering van de afhankelijkheid van het gebruik van (chemische) gewasbeschermingsmiddelen is ook in het belang van de sector zelf. Herkeuring en toekomstige toetsing aan de KRW-normen bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen zal leiden tot een strenger toelatingsbeleid⁵. Toelating en toetsing van gewasbeschermingsmiddelen is een verantwoordelijkheid van het College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). Tevens zal een recent arrest van het Europees Hof van Justitie leiden tot aanscherping van de toetsing door het College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb)⁶.

Den Haag, 16 september 2024

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

³ <https://www.ad.nl/westland/nergens-is-het-water-viezer-dan-in-het-westland-de-situatie-is-heel-schrijnend~a1281588/>

⁴ <https://www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl/kaarten>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/06/25/moties-en-toezeggingen-op-het-beleidsterrein-gewasbescherming>

⁶ <https://www.ctgb.nl/actueel/nieuws/2024/07/30/ctgb-past-werkwijze-aan-na-uitspraak-europees-hof>